

at det kan tillades, at Hovedparcellen forsvinder. Det tror jeg netop er sagt med Henblik paa Bøndergaarde. Der staaer ganske vist ikke noget om Udstykning af Bøndergaarde, men der staaer Udtrykket Hovedparcellforpligtelse, og der er neppe nogen, der vil falde paa, at der derved skulde være sigtet til de enkelte Bestemmelser, der fra gammel Tid af gælde om Udstykning og Deling af Herregaarde. Man har vistnok ved dette Udtryk tænkt paa Hovedparceller af Bøndergaarde. Jeg tror netop deri at finde en Begrundelse af min Angst for, at denne Lov faktisk skal komme til at gaa Bøndergaardene for nær ved at indvirke paa Opretholdelse af dem. Den højtærede Minister sagde, at man kunde godt kalde de Ejendomme, som man her særlig har for Øje, det vil sige Ejendomme mellem 5,000 og 12,000 Kr.s Værdi, for Middelejeendomme. Men jeg skulde dog mene, at en Ejendom til 5,000 Kr. kommer med Nutidens Priser betænkelig nær til et Hus med Jord. Den kan aldeles ikke siges at svare til det nuværende Begreb om Bøndergaarde. For ikke saa mange Aar tilbage blev der til en Bøndergaard krævet et vist Antal Tdr. Hartkorn. Det er nu forbi. Den nuværende Lov har en anden Bestemmelse af Begrebet og af, hvad der skal holdes tilbage som Hovedparcel. Der kræves nu saa meget, som er tilstrækkeligt til en Gaardmandsfamilies Underhold eller noget saadant, det er i alt Fald ligefrem sat i Forhold til Størrelsen af Arealet og Jordbrugets Betydning. Men denne Fordring vil ikke være fyldstgjort, naar man udstykker hele Landet i Ejendomme til 5—12,000 Kr.s Værdi. Saa ville faktisk omtrent Bøndergaardene være forsvundne. Maaske jeg ved samme Lejlighed maa tillade mig at rette, om jeg maa bruge det Udtryk, en Advarsel til den højtærede Minister om ikke at lægge alt for stor Vægt paa de nuværende Ejendomsskyldvurderinger. Den højtærede Minister bemærkede, at det var vanskeligt at trække en Grænse for, hvad der skulde holdes udenfor disse statsunderstøttede Udstykninger, men han formenter, hvis en saadan Grænse skulde opstilles, saa maatte den søges i Ejendomsskyldens Størrelse. Det vilde jeg anse for aldeles utilstedeligt. Man maa jo erindre, at medens Hartkornet var et Udtryk for Jordtilliggendets Størrelse og Jordbrugets Betydning, er Ejendomsskylden et fælles Udtryk for Værdien af Jord og Bygninger. Naar man nu ser, at en Ejendom kan blive ansat til en Ejendomsskyld, der gaar langt

udover, hvad der svarer til det tidligere Hartkorn, paa Grund af den formentlig forhøjede Værdi, som ganske overflødige Bygninger give den, er dermed givet, at man ikke kan bruge Ejendomsskylden som Grundlag for Bestemmelsen af Grænsen for de større Ejendomme. Man kan ikke bruge den som Maalestok, paa samme Maade som man i gamle Dage brugte Hartkornet, og som man nu bruger Udtrykket „tilstrækkelig til en Gaardmandsfamilies Ernæring“. Og det forekommer mig at være ganske givet, at gælder dette om de store Ejendomme, gælder det selvfølgelig langt mere om Smaaiejendomme, der vel ikke kunne nægtes at være Landbrugsejendomme, men alligevel paa Grund af forskellige Forhold have faaet større Bygninger end nødvendigt for selve Landbruget, f. Eks. paa Grund af Ejerens personlige Tilbøjeligheder o. lign. Jeg tror derfor, at naar man skal søge en Grænse, der kan betegne, hvad man i Virkeligheden vil bevare, nemlig de gamle Bøndergaarde, kan man ikke bruge Ejendomsskylden. Man har for øvrigt heller ikke brugt den i Finansministeriet som sikker Vejledning med Hensyn til, hvad der kan kaldes en billig Pris paa en Ejendom. Ejendomsskylden er kun Udtryk for et Skøn over, hvad Ejendommen kan antages at være værd i Handel og Vandel. Men dette Skøn er, som alle Skøn, ofte meget vilkaarligt. Den højtærede Minister omtalte, at man havde flere andre Midler i Finansministeriet til at sikre sig, at Købesummen virkelig var passende, navnlig Oplysninger fra Kommunerne og Vurderingsmændene. Jeg vil dertil sige, at Sogneraadene og Vurderingsmændene ere et og det samme, da Vurderingsmændene ere valgte af Sogneraadene. De give ikke mere Oplysning end selve disse Raad, og slet ingen, hvis det er Sogneraadene selv, som skulle købe Ejendommene. Jeg drister mig til at mene, at jeg skal kunne paavise Ejendomme, hvis Vurdering til Ejendomsskyld er saa høj, at de $\frac{4}{5}$ af Ejendomsskyldværdien ere betydeligt højere end hele Ejendommens virkelige Værdi. Jeg haaber, der bliver Lejlighed til her i Tinget overhovedet at komme ind paa de mange Brøst, der klæbe ved Skattelovene og ikke mindst ved Maaden, hvorpaa Ejendomsskylden ansættes. Det er altsaa ikke for at fremkalde en Forhandling derom, jeg siger dette, men det er kun for overfor den ærede Finansminister, der syntes mig at stole trygt paa Paalideligheden af Ejendomsskyldens Ansættelse, at fremføre,